

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 7Co/122/2018
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8316209829
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 01. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Branislav Breza
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2019:8316209829.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Branislava Brezu a sudcov JUDr. Martina Filakovského a JUDr. Anny Kovaľovej v právnej veci žalobcu L. F., nar. XX.XX.XXXX, bývajúceho v Humennom, Na Podskalku č. 1099/40, právne zastúpeného JUDr. Štefanom Strakom, advokátom so sídlom v Košiciach na ulici Krmanovej č. 1, proti žalovanej Slovenská republika, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom v Bratislave na ulici Štúrovej č. 2, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy s príslušenstvom, o odvolaniach žalobcu a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 11.06.2018 č. k. 15C/280/2016-170 takto

rozhodol:

Potvrdzuje rozsudok vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 5.178,06 eur s príslušenstvom do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Čo do zvyšku rozsudok zrušuje a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Prvoinštančný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.178,06 eur spolu s úrokom z omeškania vo výške 5,05 %-ta ročne z dlžnej sumy od 18.07.2016 do zaplatenia. V prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Stranám sporu nárok na náhradu trov konania nepriznal.

2. Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že uznesením vyšetrovateľa zo dňa 19.12.2012 bolo vznesené voči žalobcovi obvinenie za zločin obmedzovania osobnej slobody podľa § 183 ods. 1, 2 písm. a), b), d) Trestného zákona, zločin marenia spravodlivosti podľa § 344 ods. 1 písm. d) Trestného zákona a prečin nebezpečného vyhrážania podľa § 360 ods. 1, 2 písm. a), b), d) Trestného zákona. Okresný súd Humenné uznesením zo dňa 21.12.2012 vydaným vo veci 0Tp 62/2012 vzal žalobcu do väzby. Krajský súd v Prešove uznesením zo dňa 08.01.2013 č. k. 3Tpo 1/2013-52 neprijal písomnú záruku žalobcu a neprijal ani ponuku otca žalobcu na nahradenie väzby peňažnou zárukou. Okresná prokuratúra rozhodnutím 2Pv 766/12-15 zo dňa 22.01.2013 rozhodla o tom, že žalobca má byť ihneď prepustený z väzby na slobodu. Uznesením 2Pv 766/12/7702-13 zo dňa 08.07.2013 Okresná prokuratúra Humenné zastavila trestné stíhanie žalobcu. Generálny prokurátor Slovenskej republiky uznesením XV/2Pz115/13-7 zo dňa 15.10.2013 rozhodol, že uznesením prokurátora Okresnej prokuratúry Humenné z 08.07.2013, ktorým zastavil trestné stíhanie žalobcu bol porušený zákon v prospech žalobcu. Zároveň zrušil uznesenie prokurátora Okresnej prokuratúry Humenné z 08.07.2013. Rozsudkom Okresného súdu Humenné zo dňa 12.08.2014 č. k. 4T 8/2014-349 bol žalobca oslobodený spod obžaloby Okresného prokurátora Humenné 2Pv 766/12 zo dňa 07.01.2014.

3. Podaním zo dňa 09.05.2016 žalobca požiadal Generálnu prokuratúru Slovenskej republiky o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody. Podaním zo dňa 12.07.2016 Generálna prokuratúra Slovenskej republiky oznámila žalobcovi, že jeho žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody odmieta ako nedôvodnú.

4. Vo vzťahu k pasívnej legitímácii žalovanej sa poukázalo na judikovaný názor Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorý vo svojom rozsudku vydanom vo veci 3Cdo 194/2010 skonštatoval, že v prípade, ak išlo o trestné stíhanie na podklade obžaloby podanej prokurátorom, ktoré sa skončilo oslobodením žalobcu spod obžaloby prichádzali by do úvahy dva orgány verejnej moci, ktoré by mohli v tomto prípade niesť zodpovednosť za škodu, ktorá žalobcovi vznikla. Tým prvým je Ministerstvo vnútra a tým druhým je Generálna prokuratúra. Z hľadiska určenia, ktorý z týchto orgánov v tom ktorom prípade je orgánom konajúcim v mene štátu je rozhodujúce, na ktorom z nich bola podaná žiadosť o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody. Ak žiadosť bola podaná na oboch uvedených orgánoch, je príslušný ten z nich, ktorý vo veci začal konať ako prvý.

5. Nárok na náhradu škody, ktorá bola spôsobená začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením je špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z.z., pri ktorom je treba vychádzať z analogického výkladu úpravy najbližšej, a to z úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má v tomto zmysle tiež oslobodenie spod obžaloby, pričom skutočnosť, že nedošlo k zrušeniu rozhodnutia, ktorým sa začína trestné stíhanie je bez významu. Ak bol obžalovaný spod obžaloby oslobodený tak ako tomu bolo v prejednávanej veci, má právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia po splnení ďalších podmienok vyžadovaných zákonom č. 514/2003 Z.z. napriek tomu, že k zrušeniu uznesenia o vznesení obvinenia nedošlo.

6. Pred uplatnením nároku nárok škody na súde treba tento nárok vopred prerokovať s príslušným orgánom. Žalobca pred uplatnením svojho práva na náhradu škody na súde žiadosťou zo dňa 09.05.2016 požiadal žalovanú, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky o predbežné prerokovanie nároku. Táto žiadosť podaním zo dňa 12.07.2016 bola ako nedôvodná odmietnutá.

7. Pokiaľ ide o samotnú škodu, táto pozostáva z trov právneho zastúpenia žalobcu v trestnom konaní. Z ust. § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. je zrejmé, že náhrada škody zahŕňa aj náhradu účelne vynaložených trov konania, ktoré poškodenému v konaní vznikli. Keďže žalobca preukázal ním uplatnený nárok na náhradu škody, súd prvej inštancie v tejto časti žalobe vyhovel a žalovanej uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 5.178,06 eur s príslušným úrokom z omeškania.

8. Vo vzťahu k ďalšiemu uplatnenému nároku na náhradu nemajetkovej ujmy bola žaloba zamietnutá.

9. Úprava ochrany súkromia, vrátenie rodinného súkromia, vychádza zo zásady, že do súkromného života osoby sa nesmie neoprávnené zasahovať a nesmie sa jej súkromnému životu spôsobiť žiadna ujma. Funkciou práva na súkromie je totiž zabezpečiť pre fyzickú osobu nerušenosť súkromnej sféry, v ktorej by mohla všestranne rozvíjať svoju osobnosť. Ústava zároveň rodinný život priraduje k súkromnému životu, pričom toto priradenie treba interpretovať tak, že rodinný život a právo na jeho ochranu sú súčasťou súkromia. Súčasťou súkromného života je bezpochyby rodinný život zahŕňajúci nielen sociálne, morálne a kultúrne vzťahy medzi najbližšími príbuznými bez ohľadu na to, či trvale žijú alebo nie, ako aj vzťahy medzi rodičmi a vnukmi, alebo medzi dospelými deťmi žijúcimi vo vlastných rodinách a ich rodičmi. Ústava chráni aj súkromie fyzickej osoby v rodinných vzťahoch voči iným fyzickým osobám, čo v sebe zahŕňa vzťahy sociálne, kultúrne, ale aj morálne či materiálne. Zásahy do týchto vzťahov, ktoré sú neoprávnené možno kvalifikovať ako zásahy do rodinného života - do rodinného súkromia. V prípade, že i medziľudské väzby tvoriace základ a rámec súkromného života jednotlivca dosahujú určitú intenzitu a vykazujú určité ďalšie charakteristiky, môže takouto deštrukciou vzťahov dôjsť k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu súkromia ako čiastkového práva na ochranu osobnosti za podmienky, že konanie pôvodcu zásahu je protiprávne, je objektívne spôsobilé do práva na ochranu osobnosti zasiahnuť a existuje príčinná súvislosť medzi protiprávnym zásahom do osobnosti fyzickej osoby objektívne spôsobilým vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúcu v porušení alebo ohrození osobnosti fyzickej osoby a vznikom tejto nemajetkovej ujmy.

10. Občiansky zákonník neupravuje maximálnu ani minimálnu výšku poskytovaného zadosťučinenia. V zmysle ust. § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa vyžaduje iba primeranosť tohto zadosťučinenia s prihliadnutím na závažnosť ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu došlo. Zmyslom zadosťučinenia nemá byť zábezpeka, zdroj obživy, ani náhrada príjmu a nemôže viesť k neprimeranému obohateniu. Výška priznaného zadosťučinenia musí zohľadňovať závažnosť vzniknutej ujmy na strane žalobcu, teda trvalú citovú traumu, ale aj okolnosti na strane žalovanej, kde nešlo o úmyselné konanie.

11. Vykonaným dokazovaním súd prvej inštancie dospel k záveru, že u žalobcu nedošlo k takému zásahu do jeho práva na súkromie, a preto nie je na mieste aj peňažná satisfakcia. Už samotná skutočnosť, že žalobca bol spod obžaloby v trestnom konaní oslobodený je pre neho dostatočným a konkrétnym druhom satisfakcie. Súd taktiež nemal preukázanú spojitosť s vedeným trestným stíhaním a nemožnosťou žalobcu sa zamestnať a ani ďalšie iné poškodenie jeho dobrého mena.

12. Výrok o trovách bol odôvodnený ust. § 255 ods. 2 CSP.

13. Proti tomuto rozsudku podali odvolania obe strany sporu.

14. Žalobca napadol výrok o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti. Navrhol rozsudok zmeniť tak, aby žalobcovi bol priznaný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 5.000 eur. Ako dôvod uviedol, že k zamietnutiu žaloby v tejto časti došlo bez toho, aby sa súd prvej inštancie akýmkoľvek spôsobom zaoberal argumentmi žalobcu a ním predloženými dôkazmi. Rozsudok bol odôvodnený len tým, že u žalobcu došlo k zásahu do práva na súkromie, a preto nie je na mieste peňažná satisfakcia. Už samotná skutočnosť, že žalobca bol spod obžaloby v trestnom konaní oslobodený, je pre neho dostatočným a konkrétnym druhom satisfakcie. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch zákon č. 514/2003 Z.z. v zásade priznáva v každom prípade, kedy samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením vzhľadom na ujmu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Z vedeného je zrejmé, že súd je povinný pri svojom rozhodovaní skúmať závažnosť ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím a súčasne to, či túto ujmu je možné kompenzovať samotným konštatovaním porušenia práva. Súd preto nemôže konštatovať, že nedošlo k zásahu do práva žalobcu. K tomuto zásahu nepochybne došlo už tým, že voči žalobcovi bolo vydané nezákonné uznesenie o vznesení obvinenia a vzatí do väzby, čo predstavuje mimoriadne intenzívny a závažný zásah do jeho osobnej slobody. Zákon č. 514/2003 Z.z. v súlade s § 17 ods. 3 uvádza podrobné kritériá, podľa ktorých sa posudzuje výška nemajetkovej ujmy v peniazoch. Z rozsudku je evidentné, že súd prvej inštancie tieto kritériá neposudzoval, vychádzajúc z predpokladu, že k žiadnemu zásahu do práva žalobcu na súkromie nedošlo. Žalobca v konaní preukazoval výšku nemajetkovej ujmy závažnosťou následkov na osobnej cti a dôstojnosti žalobcu, závažnosťou následkov, ktoré vznikli žalobcovi na zdravotnom stave, závažnosťou následkov v jeho súkromnom a rodinnom živote, závažnosťou následkov na pracovné uplatnenie a závažnosťou následkov v spoločenskom uplatnení. Súd prvej inštancie sa ani k jednému z tvrdení žalobcu a ani k predloženým a vykonaným dôkazom nevyjadril a obmedzil sa na konštatovanie, podľa ktorého nemal preukázanú spojitosť s vedeným trestným stíhaním a nemožnosťou žalobcu sa zamestnať a ani ďalšie iné poškodenie jeho dobrého mena. Uvedené konštatovanie sa neopiera ani o jeden konkrétny dôkaz, z ktorých väčšina práve naopak svedčí o tom, že táto ujma žalobcovi spôsobená bola. Spomedzi všetkých rozhodnutí, ktoré môžu vydať orgány verejnej správy, predstavuje uznesenie o vznesení obvinenia a o vzatí do väzby ten najzásadnejší a najzávažnejší zásah do osobnostných práva obvineného. Tento zásah spočíva jednak v samotnom fakte obmedzenia osobnej slobody, kedy je tým najzásadnejším spôsobom zasiahnuté do ústavného práva vyplývajúceho z článku 17 Ústavy, ale aj v hrozbe odsúdenia za trestný čin. Súčasná strata osobnej slobody a izolovanie od rodiny a spoločnosti nepochybne predstavuje aj zásadný zásah do rodinného, spoločenského a pracovného života. V tomto konkrétnom prípade bolo množstvom dôkazov preukázané ako sa väzba žalobcu prejavila v jeho osobnom živote (ujma na zdraví), rodinnom živote (potrat priateľky, ktorý mal samozrejme aj iné zdravotné príčiny, ale vzatie žalobcu do väzby k tomu prispelo), spoločenskom živote (označenie za zločincu v televíznom spravodajstve) a pracovnom živote (strata možnosti nastúpiť do práce). Žalobca dostatočne preukázal dôkazmi, a to lekáarskymi správami, správami z Ústavy pre výkon väzby, potvrdením od švajčiarskeho zamestnávateľa, výpoveďami svedkov, že k všetkým týmto následkom došlo v príčinnej súvislosti s nezákonným trestným stíhaním a nezákonnou väzbou. Konštatovanie súdu, že nedošlo k zásahu do práva na súkromie nepochybne nedáva vyčerpávajúcu odpoveď na zásahy do iných sfér života žalobcu. Rovnako konštatovanie, že oslobodenie spod obžaloby súdom je dostatočným a konkrétnym druhom satisfakcie, nemá žiadnu oporu vo vykonanom dokazovaní. Nesprávnym je i výrok

o trovách konania. Predmetom žaloby boli dva relatívne samostatné nároky, a to nárok na náhradu škody, vo vzťahu ku ktorému mal žalobca plný úspech a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorého výška v celom rozsahu vychádza výlučne z posúdenia súdu.

15. Žalovaná požadovala rozsudok v jeho vyhovujúcej časti zrušiť a vec vrátiť na ďalšie konanie. Podľa ust. § 5 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím má účastník konania, ktorému vznikla škoda v dôsledku rozhodnutia vydaného v tomto konaní. Tento nárok však vzniká len za splnenia podmienky podľa ust. § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z., podľa ktorého, ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. V súlade so zásadou prezumpcie správnosti rozhodnutí súd v konaní o náhradu škody, resp. nemajetkovej ujmy titulom zodpovednosti štátu za vznik škody nie je oprávnený sám posudzovať zákonnosť rozhodnutia vydaného orgánom verejnej moci v trestnom konaní a podmienka nezákonnosti rozhodnutia je splnená len vtedy, ak bolo toto právoplatné rozhodnutie skutočne ako nezákonné zrušené alebo zmenené príslušným nadriadeným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, resp. nemajetkovej ujmy je viazaný rozhodnutím tohto orgánu. Extenzívny výkladom zákona č. 58/1969 Zb., ako aj zákona č. 514/2003 Z.z. bol síce judikatúrou prijatý záver, že z pohľadu nároku na náhradu škody má rovnaký význam ako zrušenie uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť aj zastavenie trestného stíhania, resp. oslobodenie spod obžaloby, ako je tomu v tomto prípade, ale uvedený záver nemôže byť prijímaný absolútne a bezvýhradne. Za nesprávny úradný postup a za nezákonné rozhodnutie nemôže byť automaticky považované každé začatie trestného stíhania, resp. každé vznesenie obvinenia, ktoré nevedlo k právoplatnému odsúdeniu obvineného, resp. obžalovaného bez posúdenia a zohľadnenia osobitosti každej jednej trestnej veci. V prejednávannej trestnej veci vedenej na Okresnom súde Humenné pod sp. zn. 4T 8/2014 boli v čase vydania uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia orgánmi činnými v trestnom konaní voči žalobcovi splnené všetky zákonné predpoklady. Vo fáze prípravného konania existovala pravdepodobnosť o spáchaní tam definovaného skutku žalobcom, ktorá sa však v trestnom konaní vedenom pred súdom napokon nepotvrdila. Vydaním uznesenia o vznesení obvinenia v danej trestnej veci orgánmi činnými v trestnom konaní nedošlo k porušeniu základných zásad trestného konania vyjadrených ust. § 2 Trestného poriadku, v zmysle ktorých pre vznesenie obvinenia postačuje, že zistené okolnosti nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin a že na podklade zistených skutočností je dostatočne odôvodnený záver, že tento čin bol spáchaný určitou osobou, pričom preukázanie viny žalovaného je až vecou dokazovania pred súdom (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 13.11.2013, vydaný vo veci II. ÚS 163/2013). V konaní tak nemohla byť a nebola preukázaná ani príčinná súvislosť medzi vznikom uplatneného nároku v súvislosti s vydaním nezákonného rozhodnutia, keďže žiadne z rozhodnutí orgánu verejnej moci nebolo príslušným orgánom pre nezákonnosť zrušené v priebehu vedenia trestného konania. Zákon č. 514/2003 Z.z. stanovuje pre úspešné uplatnenie nároku na náhradu škody spôsobenej pri výkone verejnej moci preukázanie základných predpokladov vzniku tejto zodpovednosti kumulatívne, a to nezákonné rozhodnutie, vznik škody a príčinnú súvislosť medzi porušením právnej povinnosti - nezákonným rozhodnutím a vznikom škody. Pre vznik zodpovednosti štátu za škodu musia byť splnené všetky tri podmienky súčasne, pričom sa nepreukazuje zavinenie, keďže špeciálna právna úprava v danom prípade predpokladá objektívnu zodpovednosť za vzniknutú škodu. Nárok na náhradu škody podľa zákona č. 514/2003 Z.z. nevzniká, pokiaľ nie je naplnený čo i len jeden z troch uvádzaných predpokladov vzniku zodpovednosti za škodu. K nároku uplatnenej a súdom priznanej náhrady škody z titulu trov právneho zastúpenia nemožno konštatovať, aby súd nesprávne postupoval pri určení jej výšky. Samotné oslobodenie spod obžaloby je treba považovať za primerané zadostučinenie ohľadne nároku nemajetkovej ujmy.

16. Odvolací súd v zmysle zásad ust. § 379, § 380 a § 381 CSP preskúmal napadnutý rozsudok spolu s konaním, ktoré mu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania a zistil, že len odvolanie žalobcu je opodstatnené.

17. Vo veci, s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, sa v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav a zo zistených skutočností bol vyvodený správny právny záver. Keďže ani v priebehu odvolacieho konania sa na týchto skutkových a právnych zisteniach nič nezmenilo, odvolací súd si osvojil náležité a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia prvoinštančným súdom, na ktoré v plnom rozsahu odkazuje, aj keď pri rozhodovaní sa vychádzalo nesprávne z ustanovení zákona č. 514/2003 Z.z. v znení účinnom v čase vznesenia obvinenia.

18. Zákonom č. 412/2012 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 514/2003 Z.z. sa s účinnosťou od 01.01.2013 zmenilo aj ust. § 4 zákona č. 514/2003 Z.z., ktoré určovalo orgán konajúci v mene štátu. V zákone č. 412/2012 Z.z. absentujú prechodné ustanovenia, a preto je potom potrebné vychádzať pri rozhodovaní z ust. § 4 zákona č. 514/2003 Z.z. v znení s účinnosťou od 01.01.2013.

19. Len na zdôraznenie správnosti napadnutého rozsudku, s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti, je potrebné poukázať na skutočnosť, podľa ktorej otázku, ktorý orgán koná vo veci náhrady škody spôsobenej orgánom verejnej moci upravuje ustanovenie § 4 zákona č. 514/2003 Z.z o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov. Vzhľadom na charakter prejednávanej veci do úvahy môže prichádzať Ministerstvo spravodlivosti SR, Ministerstvo vnútra SR a Generálna prokuratúra SR.

20. Podľa ustanovenia § 4 ods. 1 písm. a) zákona č. 514/2003 Z.z. Ministerstvo spravodlivosti SR mohlo konať v mene štátu len za predpokladu, ak škoda vznikla v dôsledku rozhodnutia vydaného súdom alebo ak škoda bola spôsobená nesprávnym úradným postupom súdu.

21. Žalobca ako obžalovaný bol rozsudkom Okresného súdu Humenné zo dňa 12.08.2014 spod obžaloby oslobodený. V prípade oslobodenia obžalovaného sa odstraňuje protiprávny stav, ktorý spôsobil v trestnom konaní vyšetrovateľ alebo prokurátor, a teda oslobodzujúcim rozsudkom súdu nemôže dôjsť k zásahu do práv a tým i ku vzniku škody. Oslobodzujúci rozsudok charakter nezákonného rozhodnutia nemá.

22. Ministerstvo vnútra SR môže konať v mene štátu len vtedy, ak v trestnom konaní škodu spôsobil vyšetrovať Policajného zboru alebo poverený príslušník Policajného zboru a prokurátor nezamietol sťažnosť proti uzneseniu vyšetrovateľa Policajného zboru alebo povereného príslušníka Policajného zboru a nepodal v trestnej veci obžalobu príslušnému súdu alebo vyšetrovateľ Policajného zboru alebo poverený príslušník Policajného zboru nekonal na základe záväzného pokynu prokurátora. Uvedené vyplýva z ust. § 4 ods. 1 písm. b) zákona č. 514/2003 Z.z..

23. Predpoklady potrebné k tomu, aby v mene štátu mohlo konať Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky v prejednávanej veci splnené neboli.

24. Jediným orgánom, ktorý môže za štát konať je preto Generálna prokuratúra SR, čo priamo vyplýva z ust. § 4 ods. 1 písm. f) zákona č. 514/2003 Z.z. Podľa tohto ustanovenia vo veci náhrady škody, ktorá bola spôsobená orgánom verejnej moci podľa § 3 ods. 1 koná v mene štátu Generálna prokuratúra SR, ak škodu spôsobil štátny orgán podľa osobitného predpisu v občianskom súdnom konaní, v trestnom konaní alebo správnom konaní.

25. Každé trestné konanie negatívne ovplyvňuje osobný život trestne stíhaného, na ktorého sa síce do okamihu právoplatnosti meritórneho rozhodnutia prihliada ako na nevinného, ale už samotný fakt trestného stíhania je záťažou pre každého obvineného. Už samotné trestné stíhanie výrazne zasahuje do súkromného a osobného života jednotlivca, do jeho cti a dobrej povesti. Je potrebné zdôrazniť, že na jednej strane je povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, na druhej strane sa štát nemôže zbaviť zodpovednosti za postup týchto orgánov, ak sa ukážu ich predpoklady ako mylné a nesprávne. Ak má byť jednotlivec povinný sa takýmto úkonom vôbec podrobiť, musí v právnom štáte existovať garancia, že v prípade preukázania, že trestnú činnosť nespáchal, dostane sa mu odškodnenia za všetky úkony, ktorým bol zo strany štátu podrobený.

26. Zákon č. 514/2003 Z.z. zakladá objektívnu zodpovednosť štátu bez ohľadu na zavinenie, ktorej sa nemôže zbaviť. Neposudzuje sa teda správnosť rozhodnutia jeho orgánu z hľadiska, či pri rozhodovaní porušil právnu povinnosť a škodu zavinil. Rozhodujúcim kritériom zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je výsledok tohto konania.

27. Náhrada škody v súlade s ust. § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. zahŕňa aj náhradu účelne vynaložených trov konania, ktoré poškodenému vznikli v konaní, v ktorom bolo vydané nezákonné rozhodnutie alebo rozhodnutie o treste, o ochrannom opatrení alebo rozhodnutie o väzbe, zatknutí a

inom pozbavení osobnej slobody alebo vykonané zadržanie a v konaní, v ktorom bolo rozhodnutie zrušené alebo bolo trestné stíhanie zastavené alebo v ktorom bola vec postúpená inému orgánu.

28. I keď jedným zo základných predpokladov zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle ust. § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, treba mať na zreteli, že zmyslu právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu zodpovedá, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym, či nezákonným zásahom štátom bola odčinená. Zákon č. 514/2003 Z.z. výslovne neupravuje nárok na náhradu škody v prípade oslobodenia obžalovaného spod obžaloby. Judikatúra dospela k záveru, že ide o špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú začatím a vedením trestného stíhania, pri ktorom treba vychádzať z analogického výkladu úpravy najbližšej, a to z úpravy zodpovednosti za škodu spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rovnaký význam ako zrušenie právoplatného uznesenia o vznesení obvinenia pre nezákonnosť má v tomto zmysle tiež zastavenie trestného stíhania alebo oslobodenie spod obžaloby. Skutočnosť, že nedošlo k zrušeniu rozhodnutia, ktorým sa začína trestné stíhanie na tom nič nemení. Podstata nároku na náhradu škody sa totiž v tomto prípade neviaže na správnosť postupu orgánov činných v trestnom konaní pri začatí trestného stíhania, ale na samotný výsledok trestného stíhania.

29. Pokiaľ ide o nález Ústavného súdu zo dňa 13.11.2013, vydaný vo veci II.ÚS 163/2013, na ktorý poukazuje žalovaná, ani z tohto rozhodnutia nevyplýva, aby právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím bolo možné uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. V tomto náleze bolo konštatované iba to, že uznesenie o vznesení obvinenia, na vydanie ktorého boli v čase vydania splnené všetky zákonné predpoklady a z tohto dôvodu nebolo zrušené ani v konaní o sťažnosti proti tomuto uzneseniu, nemožno bez ďalšieho považovať za nezákonné, resp. za odporujúce zákonu iba z dôvodu, že v čase jeho vydania existujúca pravdepodobnosť o spáchaní určitého skutku konkrétnou osobou sa neskôr z rôznych dôvodov nepotvrdila.

30. Podľa odôvodnenia oslobodzujúceho rozsudku Okresného súdu Humenné zo dňa 12.08.2014 č. k. 4T 8/2014-349 jediným priamym dôkazom svedčiacim v neprospech žalobcu bola prvotná výpoveď poškodeného, ktorý však postupne niekoľkokrát menil svoje výpovede. Poškodený sa sám doznal, že si tieto veci vymyslel kvôli vidine finančnej odmeny. Dostupným dokazovaním nebol získaný priamy dôkaz o tom, že by sa žalované skutky stali. Neexistovala ani ucelená reťaz nepriamych dôkazov, z ktorých by bolo možné jednoznačne vyvodiť záver, že obžaloba je dôvodná. V tejto súvislosti je potrebné poukázať na to, že z obdobnej dôkaznej situácie vychádzala aj Okresná prokuratúra Humenné, ktorá uznesením zo dňa 08.07.2013 zastavila trestné stíhanie žalobcu z dôvodu, že skutky, pre ktoré sa vedie trestné stíhanie sa nestali. Toto uznesenie bolo zrušené uznesením Generálneho prokurátora Slovenskej republiky. Zároveň sa prokurátorovi Okresnej prokuratúry Humenné prikázalo, aby vo veci znovu konal a rozhodol. Za takejto dôkaznej situácie k podaniu obžaloby dôjsť nemalo. Trestný poriadok v ust. § 234 umožňuje prokurátorovi podať obžalobu príslušnému súdu, len ak výsledky vyšetrovania alebo skráteného vyšetrovania dostatočne odôvodňujú postavenie obvineného pred súd. Trestný poriadok zároveň umožňuje prokurátorovi zastaviť trestné stíhanie, ak je nepochybné, že sa nestal skutok, pre ktorý sa vedie trestné stíhanie (§ 215 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku).

31. S prihliadnutím na uvedené odvolací súd postupom vyplývajúcim z ust. § 387 CSP rozsudok vo výroku o uložení povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 5.178,06 eur s príslušenstvom ako vecne správny potvrdil.

32. Pokiaľ ide o zamietnutie žaloby v prevyšujúcej časti týkajúcej sa uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5.000 eur, v tejto časti je rozhodnutie nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov.

33. Z odôvodnenia rozhodnutia sa vôbec nedá zistiť ako boli posúdené podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, ktoré skutočnosti sa považovali za preukázané a ktoré nie a ani to, z ktorých dôkazov sa pri posudzovaní nároku na náhradu nemajetkovej ujmy vychádzalo a ako tieto dôkazy boli vyhodnotené.

34. Obsahové náležitosti rozsudku určuje ustanovenie § 220 CSP. Ich správnosť a úplnosť je predpokladom vykonateľnosti a preskúmateľnosti rozhodnutia. Či je rozhodnutie preskúmateľné alebo nie sa dá zistiť len z jeho odôvodnenia.

35. V tejto súvislosti je právne významné ustanovenie § 220 ods. 2 CSP, podľa ktorého v odôvodnení rozsudku súd uvedie, čoho sa žalobca domáhal, aké skutočnosti tvrdil, aké dôkazy označil, aké prostriedky procesného útoku použil, ako sa vo veci vyjadril žalovaný a aké prostriedky procesnej obrany použil. Súd jasne a výstižne vysvetlí, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán, ktoré skutočnosti považuje za preukázané a ktoré nie, ktoré dôkazy vykonal, z ktorých dôkazov vychádzal a ako ich vyhodnotil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a ako vec právne posúdil, prípadne odkáže na ustálenú rozhodovaciu prax. Súd dbá, aby odôvodnenie rozsudku bolo presvedčivé. Obdobným spôsobom náležitosti odôvodnenia rozsudku upravovalo ustanovenie § 157 ods. 2 O.s.p. v znení účinnom do 30.06.2016.

36. Štruktúra odôvodnenia rozsudku je v priamej spojitosti so základným právom na súdnu ochranu podľa článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Ak súd pri odôvodňovaní rozsudku nepostupuje spôsobom, ktorý záväzne určuje ustanovenie § 220 ods. 2 CSP dochádza nielen k tomu, že rozsudok je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov alebo pre ich nezrozumiteľnosť, ale aj k tomu, že základné právo na súdnu ochranu nie je naplnené reálnym obsahom. Konanie a rozhodovanie všeobecných súdov sa uskutočňuje v predpísanom ústavnom a zákonnom rámci, rešpektovanie ktorého vylučuje svojvôľu v ich postupe, pričom vylúčenie svojvôle sa zabezpečuje viacerými prostriedkami, vrátane ich povinnosti svoje rozhodnutia odôvodniť. Odôvodnenie rozhodnutí dovoľuje účastníkom konania posúdiť ako súd v ich veci vyložil a aplikoval príslušné predpisy a akými úvahami sa spravoval pri svojom rozhodovaní o veci samej.

37. Vydaním nepreskúmateľného rozhodnutia sa účastníkovi odníma možnosť v odvolacom konaní riadne brániť svoje práva a oprávnené záujmy nakoľko je problematické zaujímať stanoviská k nezrozumiteľnému alebo nedostatočne zdôvodnenému rozhodnutiu.

38. Keďže nedostatočné zdôvodnenie rozhodnutia je potrebné hodnotiť ako nesprávny procesný postup súdu, ktorým bolo znemožnené žalobcovi, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, pričom tento nedostatok nemožno napraviť v konaní pred odvolacím súdom, odvolací súd v súlade s ust. § 389 ods. 1 písm. b) CSP rozsudok vo výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti a vo výroku o trovách konania zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec na ďalšie konanie a nové rozhodnutie (§ 391 ods. 1 CSP).

39. V ňom bude úlohou súdu prvej inštancie rozhodnutie vo vzťahu k nároku na náhradu nemajetkovej ujmy odôvodniť tak, aby spĺňal náležitosti vyplývajúce z ust. § 220 ods. 2 CSP.

40. Pokiaľ ide o trovy konania pri rozhodovaní o nich treba vychádzať z toho, že predmetom sporu boli dva samostatné nároky, a to nárok na náhradu škody s príslušenstvom a nárok na náhradu nemajetkovej ujmy. Úspech a neúspech strán sporu vo vzťahu ku každému z takto uplatnených nárokov sa musí posudzovať samostatne.

41. Prvoinštančný súd, ktorý je viazaný právnym názorom odvolacieho súdu (§ 391 ods. 2 CSP) v novom rozhodnutí rozhodne aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

42. Rozhodnutie bolo prijaté pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolaateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).